

Чернігівський літературно-меморіальний музей-заповідник Михайла Коцюбинського

«Гріх не боротися за себе»: слова Василя Стуса як кредо Михайлини Коцюбинської

П'ятнадцять років тому пішла у засвіти Михайлина Хомівна Коцюбинська (18.12.1931, Вінниця – 07.01.2011, Київ).

Випускаючи у світ «свідомий мемуарний пунктир «Із Книги Споминів», вона підвела знаменник своєму життю, використавши пронизливо точні слова Стуса: «...самозбереження людських душі розрядів – запорука і порятунк всеблагій.

Гріх – не боротися за себе і не випрошувати себе».

Спогади про неї є тому підтвердженням.

Мирослав Маринович: «Уже в 90-х роках разом із Дмитром Стусом сформуливали архів Василя Стуса і підготувала 9 томів його спадщини. Автор книги «Зафіксоване і нетлінне: роздуми про епістолярну творчість». Має багато літературознавчих праць; деякі з них увійшли у двотомник «Мої обрії». У той знаменний день 4 вересня 1965 року у тому знаменному київському кінотеатрі «Україна» на заклик Івана Дзюби Михайлини Коцюбинська сміливо встала – і відтоді залишилася серед українців символом прямиості».

Іван Дзюба: «Михайлина Коцюбинська визначилася як особистість у романтичний період шістдесятництва. Вона символізувала спадковість української інтелектуальної традиції. Рафінований літературознавець, вона жила і глибокими громадянськими почуваннями. У багаторічному протистоянні тоталітарній системі виявила твердість і витримку». Євген Сверстюк: «Михайлини культура і справжність були незримо присутні біля нас як камертон».

Людмила Тарнашинська: «Михайлина Хомівна це школяркою-старшокласницею і студенткою часто проводила екскурсії по музею. Там, серед червоних гвоздик, відомих як «гвоздики Коцюбинського», бо їх письменник привіз із Капрі, серед агав, мальв та винограду, культивованих на подвір'ї, оскільки це були улюблені рослини Михайла Михайловича, вона не просто переповідала віхи його життя, а й формувалася як особистість, отримувала свої перші уроки самоусвідомлення й поваги до таланту й людської особистості. Власне, у тій літературній атмосфері все наче відбувалося само собою: прикладом були батьки та їхня відданість пам'яті М. Коцюбинського, його творчому імені й хисту».

Михайлина Хомівна – племінниця Михайла Коцюбинського, донька його брата Хоми.

Лауреати премії імені Михайла Коцюбинського

Плідна праця Віри Зайченко

Закінчивши навчання на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 1968 році, Віра Зайченко пов'язала життя з музейною справою. Талановита дослідниця народної культури працювала у відділі сучасної історії Чернігівського історичного музею імені Василя Тарновського, була завідувачкою науково-методичного відділу, вченим секретарем.

Віра Володимирівна брала активну участь у створенні багатьох історико-меморіальних музеїв нашої області. У 1978 році вона очолила музей народного декоративного мистецтва Чернігівщини, яким успішно керувала впродовж 15 років.

Після виходу на пенсію В. Зайченко написала історію сіл Масани і Новий Білоус, викладала народознавство у школі, публікувала статті у наукових і науково-популярних журналах і збірниках.

Підсумком багаторічної копіткої дослідницької праці Віри Зайченко стали ґрунтовні монографії, присвячені вишивці козацької старшини XVII – XVIII століть.

У 1981 році Віру Володимирівну прийняли до Національної спілки майстрів народного мистецтва. За творчі здобутки натхненної науковиці у 1988 році їй присвоєно звання Заслуженого працівника культури України, а у травні 2007 року вона була нагороджена орденом княгині Ольги III ступеня.

Віра Володимирівна Зайченко у вересні 2006 року відзначена Чернігівською обласною премією імені Михайла Коцюбинського у номінації «Народознавство». А нещодавно наша славна землячка стала Почесною громадянкою Чернігівської області.

Сторінками старих газет

Про що писала газета «Червоний стяг» (ранковий випуск) 100 років тому 1926 рік

3 січня

Не дають спецодержки, і ще угрожають Шакал.

Почтальоны Черниговской почтово-телеграфной конторы, разносящие спешную корреспонденцию, не получают обусловленной колдоговором спецодержки и сапог. Когда же они требуют то, что им плагается, администрация грозит уволить их со службы.

Союзу надо обратить на это внимание и одернуть администраторов

9 січня

Опять «Конфетка»

Проходящий.

Азартные игры запрещены. Об этом имеются обязательные постановления окрисполкома. А у нас на базаре продолжают процветать и «конфетка», и «наперстки». Эти игры рассчитаны, главным образом, на приезжих селян, которых всякие «спецы» по карточному жульничеству обирают до нитки. При игре всегда есть часовой, который гри-масами или толчками в бок дает знать о приближении милиционера. Столик с «принадлежностями» моментально исчезает и все разбегаются.

Милиция должна обратить на это серьезное внимание и отбить всякую охоту заниматься этим выгодным «ремеслом».

13 січня

В обществе «Друг животных»

На днях состоялось общее собрание членов общества «Друг животных», на котором избрано постоянное правление общества. Состав правления таков: председатель – ветврач т. Скугар-Скварский, заместитель председателя – доктор Соловьев, секретарь – доктор Иващенко и члены правления: Богородицкий, Орловская, Клиентов и Мовчан.

Общество «Друг животных» ставит своей ближайшей задачей изучение жизни животных и птиц как в городе, так и в селе. Обществом будет начата борьба с жестоким обращением с животными. Намечено устройство лекции по этому вопросу.

24 січня

С февраля музей будет открыт для посещений

Все отделы Черниговского Госмузея, которые прежде были размещены по отдельным зданиям в разных частях города, в настоящее время уже перевезены в здание, где прежде помещался Сельбанк по Крестьянской улице, № 3, которое отведено для Госмузея.

Администрацией Госмузея сейчас проводится большая работа по реорганизации и установке отделов музея. Уже закончена установка отдела барского быта (торговый капитализм) начала XIX в. Заканчивается установка отдела культов и археологического отдела, в котором сосредоточены экспонаты, начиная с времен первобытного коммунизма до эпохи зарождения феодализма. Установка отдела украинской старины XVII и XVIII вв., вследствие позднего освобождения помещения Сельбанком и по некоторым другим причинам, несколько задержалась. К систематизации экспонатов и установке этих отделов уже приступлено.

Установку отделов музея предполагается закончить в феврале месяце и с этого времени открыть музей для всеобщего посещения.

26 січня

Школу самі влаштували

(с. Надінівка, Чермерського району)

П'ять років не було в нашому селі школи. Ведмежий куток був, а не село. Зрозуміли врешті селяни, що важко жити неписьменному. Сільрада була скликала збори й вони ухвалили виселити попа з громадської хати, достати грошей та одремонтувати будинок для школи. Так і зробили – добули близько 700 крб грошей, округа дала 175 крб і за два місяці виріс у Надінівці шкільний будинок. Найбільш сили та енергії поклали на це добре діло голова ради Бондар та уповноважений Прищепа.

В школі тепер понад 80 учнів на двох учителів, в школі лікнепу теж стільки, з яких 50 дівчат. Дорослі щовечора ліквідують неписьменність. Полюбили надінівці освіти. Одна перешкода тільки є в справі навчання дітей – мало підручників, не більш як на 40%.

Чернігівщина 75 та 50 років тому на шпальтах газети

«Деснянська правда»

Через підготовку до виборів, матеріали історико-краєзнавчого характеру у випусках газети за січень 1951 та січень 1976 років майже відсутні

1951 рік

6 січня

230 будинків

для колгоспників

Протягом післявоєнної п'ятирічки в селі Радомка Холменського району побудовано 230 нових будинків колгоспників. Більшість з них споруджено за типовими проектами на дві і більше кімнат. Велику допомогу в будівництві надала держава, відпустивши 35 тисяч кубометрів лісоматеріалу.

В селі споруджено також клуб на 400 місць, будинок сільської ради, два млини, крамницю; в колгоспі збудовано 10 стандартних тваринницьких приміщень, три зерносушарки.

1976 рік

4 січня

Свято учнів

Веклич І.

В селі Голубівці Прилуцького району відкрита нова восьмирічна школа. Засяяла вогнями красуня-ялинка. На свято разом з дітьми прийшли і їх батьки.

Чудовий подарунок одержала сільська дітвора від радгоспу. В школі створені хороші умови для навчання. Світлі прозорі класи, актовий і спортивний зали, добре устатковані фізичний і хімічний кабінети, їдальня.

31 січня

Техніка – селу

Сипливий І.

Зростають поставки сільському господарству техніки, мінеральних добрив. Тільки за два тижні базою поставання райоб'єднання «Сільгосптехніка» реалізовано машин і сільгоспінвентарю майже на 200 тис. крб, мінеральних добрив – на 35 тис. центнерів.

Колгоспи Бахмацького району придбали уже 10 нових комбайнів «Колос» та «Нива», бурякозбиральний комплекс КС-6, два потужні бульдозери. Для тваринництва одержано сім «Фуражирів», чимало транспортерів. Надійшли у продаж сівалки, культиватори та інша техніка.

Підготувала провідний спеціаліст відділу використання інформації документі Державного архіву Чернігівської області Аліна Панкратова

Монографія Ольги Травкіної «Борисоглібський собор Чернігова: 900 років історії»

У читальному залі Чернігівської обласної бібліотеки імені Софії та Олександра Русових у межах засідання клубу «Краєзнавець» 16 грудня відбулася презентація цієї монографії відомої чернігівської науковиці, кандидатки історичних наук Ольги Травкіної.

Щиро вітаючи авторку з її новою змисловою працею, директор бібліотеки Юрій Соболь звернув увагу на видання минулих років про визначні пам'ятки міста, випущені Національним заповідником «Чернігів стародавній».

Ґрунтовно та емоційно представила монографію авторка, яка багато років працювала в НАІЗ «Чернігів стародавній». Пані Ольга – авторка книжок і численних публікацій з історії, архітектури, мистецтва Чернігова. А ще вона багато-багато років є активною читачкою обласної бібліотеки.

В обговоренні книги взяла участь кандидатка історичних наук, доцентка Пенітенціарної академії України Ольга Гейда, кандидат мистецтвознавства, доцент Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Шевченка Анатолій Адрюк, Народний архітектор України Володимир Павленко та інші.

Було зазначено, що презентоване видання – результат багаторічного наукового дослідження пам'ятки архітектури XII століття, яка зазнала багато руйнувань, відбудов і реконструкцій. А деякі наукові припущення та версії пані Ольги викликали справжню дискусію.

Підбив підсумки засідання голова правління обласної організації Національної спілки краєзнавців України, президент клубу «Краєзнавець», професор Олександр Коваленко. Він наголосив, що Борисоглібський собор є унікальною пам'яткою архітектури XII століття. І не дарма 4 грудня Комітет ЮНЕСКО із захисту культурних цінностей у разі збройного конфлікту вніс Борисоглібський собор у Чернігові до Міжнародного списку культурних цінностей під посиленням захистом.

У залі демонструвалася книжково-ілюстративна виставка, яку прокоментувала модераторка заходу – завідувачка відділу краєзнавства бібліотеки Ірина Каганова.

Сосницький літературно-меморіальний музей О. П. Довженка

Степан Шкурат: від пічника – до актора

8 січня 1886 року народився майбутній актор театру і кіно Степан Йосипович Шкурат.

Першу кінороль він зіграв у віці 42-х років і за наступні 45 – втілював близько сотні персонажів.

А починав Степан свою трудову біографію як наймит, потім став майстерним пічником і муляром. Жив у місті Ромни Сумської області.

У 1918 році брав участь у будівництві пам'ятника Тарасу Шевченку у Ромнах, скульптором якого був Іван Кавалерідзе. Маючи природний артистичний дар і чудовий голос, Шкурат став спочатку самодіяльним артистом, а потім актором Роменського народного музично-драматичного театру.

Для кіно його відкрив Іван Кавалерідзе, що був не лише скульптором, а й режисером, знявши у фільмі «Злива» 1928 року. А уславив на весь світ Олександр Довженко, головною роллю Опанаса Трубенка у кіношедевр «Земля» 1930 року.

Олександр Петрович побачив Степана Шкурата на сцені клубу села Яреськи, де фільмували «Землю», у спектаклі Карпенка-Карого «Глитай, або ж Павук» і запросив взяти участь у зйомках. Потім він казав: «Шкурат вроджений для ролі Опанаса Трубенка. Не буде його – не буде «Землі».

Пізніше Довженко зняв його у фільмах «Іван», «Щорс», «Аероград».

Колоритного і талановитого актора залюбки знімали інші режисери. Останньою яскравою його роботою стала роль Явтуха у фільмі за твором Гоголя «Вій».

Сосничани та гості селища мали нагоду побачити Степана Шкурата 12 вересня 1969 року під час святкування 75-ї річниці від дня народження Олександра Довженка на садибі його музею. Про цю подію нагадують пам'ятні фотознімки.

